

Molí de la Riera de Sant Cugat

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral, parròquia de Sant Cugat del Racó.
Emplaçament	Des de Castelladral seguir la pista asfaltada en direcció Sant Cugat del Racó. Abans d'arribar-hi, passada la masia de la Rovira, seguir la mateixa pista uns 1.600 m més. Prendre camí en direcció oest 50 m i travessar la riera.
Alçada:	500

Coordenades:

Latitud:	41.90482
Longitud:	1.80125
UTM Est (X):	400574
UTM Nord (Y):	4639903

Classificació

Número de fitxa	08141 - 320
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Medieval Modern
Segle	X-XVII
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	En el salt d'aigua la roca s'ha esquerdat i després en diversos blocs. La vegetació ocupa una part de l'extrem oest.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 30.BARP. Nivell 1. Integral.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	CCAA 19213
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08140A008000080000II
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dv., 11/06/2021 - 10:55

Descripció

Restes d'un antic molí de tipologia arcaica que s'atribueixen a l'època medieval i del qual només en resten forats de rescloses i un canal. Es troben emplaçades a la riera de Sant Cugat, poc després de la confluència de dos torrents. El lloc és uns 800 m al nord-oest de la masia de Sallés i en la seva propietat.

La llera de la riera forma en aquest indret una codina força gran on, a l'extrem oest, fa un salt natural. Les restes es troben entorn d'aquest saltant de la roca. A la part superior hi trobem dues alineacions de forats rodons excavats (de 5 forats i 2 respectivament), els quals correspondrien a rescloses fetes amb troncs o pals rodons. De la riera en procedeix un canal també excavat a la roca que conduïa l'aigua cap al salt. Aquest tipus de molins primitius, que solen interpretar-se d'època medieval, tenien rescloses a la roca de pals rodons i no tenien bassa. L'aigua era canalitzada directament cap a un salt d'aigua que feia moure un rodet horitzontal. Segons el medievalista Jordi Bolós, en aquest cas l'aigua acumulada a les rescloses era conduïda directament cap al final de la roca, on el salt d'aigua és d'uns 4 metres. Bolós suposa que en aquest punt hi hauria hagut la mola, aixoplugada per algun tipus de construcció de la qual pràcticament no n'ha quedat rastre. Tanmateix, cal dir que aquest molí no s'ha pogut relacionar amb cap referència documental.

Cal dir que en aquest sector la roca s'ha esquerdat i trencat per diferents punts. Al costat oest del canal i ha altres forats, i també hi ha forats en les roques que s'han esquerdat i s'han després cap a la part baixa. Així mateix, s'observen rebaixos diversos en altres roques despreses.

L'historiador Jordi Bolós, que va estudiar aquest molí a la dècada de 1980, fa una descripció de les restes que en alguns punts és força diferent. Ho comentem a l'apartat d'observacions.

Observacions:

Altres denominacions: Molí del Tordell, Molí de Castelladral

Aquest molí fou donat a conèixer per Jordi Bolós a la dècada de 1980 a través de diverses publicacions. Bolós fa una descripció força precisa de les restes i també n'ofereix una planimetria molt detallada. Tanmateix, les restes que hem pogut observar tenen certa semblança amb el que apareix en aquests treballs, però hi ha molts elements que no concorden amb el que actualment es pot veure. Bolós parla d'un altre canal i almenys dues rescloses més: una de nou forats i una altra, una vintena de metres al nord-est, amb 22 forats que sembla més antiga. Així mateix, el dibuix planimètric de la zona més propera al salt tampoc coincideix. Consultat al respecte, Jordi Bolós assegura que la descripció correspon a aquest indret i que va ser feta amb molt detall. Així doncs, no podem donar una explicació d'aquestes diferències, però es difícil pensar que siguin degudes a una degradació del jaciment, que es conserva en un estat força bo. L'any 2010 el jaciment fou inclòs a la Carta Arqueològica, sense que a la fitxa s'entri en una descripció detallada de les restes, i el 2018 es va incloure en el Catàleg del patrimoni de Navàs (PEUPIC), recollint a grans trets la descripció feta per Bolós.

A l'extrem nord de la codina recentment s'hi ha fet una petita remoció de terra per col·locar-hi un element semblant a un tub, però en principi no ha afectat el jaciment.

Bibliografia

BOLÓS, J.; FÀBREGAS, M. (1982). "Els molins de la conca mitjana del Llobregat durant l'alta edat mitjana. Introducció". *Quaderns d'estudis medievals*, vol. 1, any III, núm. 9. Barcelona, p. 556-568.

BOLÓS, J.; NOET, J. (1983). "Els molins fariners". *Ketres*, Barcelona.

BOLÓS, J. (1984). "Rescloses d'un antic molí proper a Castelladral". *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, P. 341-342.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 30.BARP

PIÑERO, J. (1995). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa I. 7

